

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертаційну роботу Дрогобецького Івана Івановича
на тему «Технології управління комунальною власністю в умовах
реформування місцевого самоврядування»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
073 «Менеджмент»**

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

В умовах реформи децентралізації територіальні громади отримали широкі повноваження та ресурси для забезпечення свого соціально-економічного розвитку. Реформа місцевого самоврядування сьогодні проходить випробування війною. За оцінками фахівців саме ця реформа дозволила місцевому самоврядуванню протистояти російській військовій агресії, продовжувати надавати послуги громадянам та забезпечувати економічну стійкість. Економічною основою місцевого самоврядування виступає комунальне майно. З огляду на це, ефективне управління об'єктами комунальної власності дозволяє забезпечити спроможність територіальних громад, формуючи водночас передумови їх суспільної стабільності, інвестиційної привабливості й досягнення цілей сталого й збалансованого розвитку та детермінує інвестиційну привабливість територіальних громад, підвищення якості публічних послуг, розвитку і привабливості території для релокації бізнесу та проживання.

Таким чином, будучи матеріальною основою місцевого самоврядування, комунальне майно, яке належить територіальній громаді та використовується нею за цільовим призначенням повинно приносити дохід. Якщо майно використовуватиметься неефективно, воно може знецінитись, бути збитковим та, в підсумку перетвориться на додатковий баласт для громади. Тому, ефективне управління комунальною власністю є важливою складовою поступального економічного розвитку як на локальному, так і на національному рівнях.

Забезпечення ефективного управління комунальною власністю потребує використання новітніх технологій такого управління та адаптації їх до сучасних умов.

Таким чином, тематика проведеного дослідження є своєчасною та актуальною.

Дослідження пов'язане з науковими темами, що виконувались у межах науково-дослідних робіт Західноукраїнського національного університету, а саме в межах науково-дослідних тем «Менеджмент та публічне управління в умовах трансформацій (державний реєстраційний номер 0123U103562) та науково-дослідної роботи, яка здійснюється за господарським договором «Розробка програми підвищення ефективності управління активами Полянської територіальної громади (державний реєстраційний номер 0123U1003561).

Особистий внесок дисертанта в отримані наукові результати

Дисертація Дрогобецького І.І. є завершеною науковою працею, виконаною особисто на високому теоретико-методичному рівні, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують завдання обґрунтування теоретико-методичних засад і прикладних технологій управління комунальною власністю в умовах реформування місцевого самоврядування.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Зміст дисертації в цілому характеризується високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. За допомогою чітких визначень понять, проведеної систематизації та класифікації, автору вдалося досить аргументовано висловити свою думку щодо проблем управління комунальною власністю в умовах реформування місцевого самоврядування. Загалом дисертація, яка виконана у формі спеціально підготовленого рукопису становить цілісне і повністю завершене наукове дослідження. Належний рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується використанням спектру загальнонаукових і спеціальних методів дослідження,

аналізування офіційного статистичного матеріалу щодо управління комунальним майном окремих територіальних громад, успішною апробацією наукових розробок.

Ступінь наукової новизни результатів дисертаційного дослідження

Дослідження дисертанта містить низку положень, що можуть бути оцінені як внесок у розвиток науки та практики управління комунальним майном територіальних громад. Серед результатів дослідження, що характеризуються наявністю елементів наукової новизни можна виокремити такі здобутки автора:

- розробку авторської моделі ефективного управління використанням комунальної власності територіальної громади як системного та структурованого плану дій органів місцевого самоврядування, спрямованого на забезпечення ефективного і сталого управління об'єктами комунальної власності та раціонального використання комунального майна, яка базується на системі заходів щодо покращення функціонального супроводу управління; посилення відповідальності за невиконання чи несумлінне виконання повноважень щодо управління комунальним майном; формування більш сприятливих умов для розвитку територіальної громади, малого й середнього бізнесу, домогосподарств;

- удосконалення наукового підходу до функціональної систематизації передумов процесів становлення та розвитку комунальної власності в Україні на соціально-економічні й організаційно-правові із обґрунтуванням їхнього впливу на ці процеси;

- удосконалення методологічних підходів до управління комунальною власністю територіальної громади, в рамках чого відправним базисом виступає управління якістю та передбачає врахування у процесі його реалізації фінансових, правових, соціальних, екологічних, інформаційних і кадрових вимог, які мають застосовуватися для оцінювання якості такого управління.

- удосконалення критеріального підходу до управління комунальним майном територіальної громади, який розкривається у тому, що органи місцевого самоврядування як ефективні власники цього майна у процесі управління ним

повинні цілеорієнтуватись на досягнення економічного ефекту і взяття за основу економічного управління комунальною власністю критерію досягнення структурної динамічної рівноваги між фінансово - обтяжливими об'єктами;

- удосконалення системи критеріїв, за допомогою яких можна оцінити ефективність управління комунальною власністю, серед яких: фінансова стійкість (забезпечення збалансованого бюджету, ефективне використання ресурсів, мінімізація зобов'язань і належне фінансове планування); якість послуг (доступність, надійність, якість та ефективність надання послуг (водопостачання, каналізація, електропостачання, дорожнє обслуговування тощо)); прозорість і громадський контроль (публічний доступ до інформації про управління комунальною власністю, можливість громадського обговорення та участі в прийнятті рішень, механізми звітності й відповідальності перед громадою); інвестиційна активність (обсяг інвестицій, залучених у комунальний сектор, привабливість для інвесторів, розвиток інфраструктури і підвищення економічного потенціалу громади); екологічна сталість (застосування екологічно чистих технологій, впровадження заходів з енергоефективності, управління відходами, охорона природних ресурсів); соціальна відповідальність (доступність комунальних послуг для всіх верств населення, соціальна підтримка уразливих груп, урахування соціальних аспектів у прийнятті рішень та стимулювання соціальної залученості). Вдосконалена система доповнює існуючу критеріально-оцінну систему критеріїв соціальними й екологічними критеріями і критеріями якості.

Повнота опублікування основних положень дисертації

Теоретичні та прикладні аспекти, висновки та рекомендації дисертаційної роботи повною мірою знайшли відображення у 9 наукових працях загальним обсягом 4,0 друк. арк., серед яких 4 праці — у наукових фахових виданнях України обсягом 2,38 друк. арк., 4 праці апробаційного характеру загальним обсягом 1,26 друк. арк.

Теоретична та практична значущість отриманих результатів дослідження

Результати дослідження мають теоретичне і прикладне значення, що підтверджується, з одного боку, належним внеском у подальший розвиток теоретико-методичних підходів щодо технологій управління комунальною власністю в умовах реформування місцевого самоврядування, а з іншого – достатньою кількістю довідок щодо їх практичної апробації, а саме наданих Всеукраїнською асоціацією органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України (довідка № 6-9/23 від 13.09.2023 р.), Закарпатською обласною державною адміністрацією (довідка № 06-32/1478 від 14.03.2023 р.), Полянською сільською радою Мукачівського району Закарпатської області (довідка № 1133/03-05 від 10.07.2023 р.), Перечинською міською радою Закарпатської області (довідка № 438/07-13 від 08.06.2023 р.), а також Західноукраїнським національним університетом (довідка № 126-26/1869 від 07.09.2023 р.).

Оцінка структури дисертації, мови та стилю викладення матеріалу

Робота заслуговує позитивної оцінки з огляду на її структуру, викладені теоретичні положення, науково-методичні і прикладні розробки. Дисертація Дрогобецького І.І. характеризується ознакою єдності змісту. План дисертації є логічним і послідовним, відповідає змісту проблеми, що досліджується. Текст дисертації повністю відповідає меті та поставленим завданням дослідження. Виклад матеріалу є логічним і системним. Робота виконана літературною українською мовою, оформлена у відповідності до вимог. Результати дослідження отримали належне наукове та практичне обґрунтування, висвітлені у фахових наукових виданнях, матеріалах конференцій, інших виданнях.

Дискусійні положення та зауваження

У цілому дисертаційна робота Дрогобецького Івана Івановича виконана на належному науковому рівні. Однак як і кожна наукова праця, дисертація містить дискусійні положення, що потребують додаткового обґрунтування, та щодо яких

можна висловити певні міркування, які можуть бути враховані дисертантом у подальшій науковій роботі, а саме:

1. Дискусійним є твердження автора про те, що «Ще одним серйозним недоліком в існуючій системі управління комунальною власністю органів влади є неправильне розуміння маркетингу як інструменту управлінської політики щодо комунальної власності» (с.63), оскільки на сьогодні роль територіального маркетингу зростає, а територіальні громади активно використовують його технології, в першу чергу, технології брендингу для залучення додаткових ресурсів місцевого розвитку.

2. Аналітичного обґрунтування потребує висновок дисертанта про те, що «Більшість комунальних підприємств має зношені основні фонди, а коштів на відновлення основних фондів у них в місцевому бюджеті немає. Крім цього, простежується значна кредиторська заборгованість, яка постійно збільшується за рахунок заборгованості із заробітної плати і штрафних санкцій за попередні борги» (с.149). Вказане дозволить оцінити ефективність використання конкретних об'єктів комунальної власності територіальних громад та виявити найбільш проблемні моменти, а також резерви для підвищення ефективності їхнього використання та через вибір найбільш оптимальних способів і технологій управління такими об'єктами комунальної власності.

3. У п.2.2. дисертаційної роботи проведено оцінювання впливу факторів на процес управління комунальною власністю в умовах реформування місцевого самоврядування на основі використання технологій PEST – аналізу (табл.2.10-2.14). Безперечно, таке дослідження має значну науково-прикладну цінність, проте потребує додаткового обґрунтування методології його проведення в частині оцінювання ступеня впливу факторів із конкретизацією та виокремленням критеріїв та показників такого оцінювання.

4. У пропонованій дисертантом моделі ефективного використання комунальної власності територіальної громади (с.219) автором виокремлено такі форми використання комунального майна як: безоплатна передача у державну власність, самостійне використання майна, приватизація, передача у заставу комунального майна, спільне використання об'єктів комунальної власності,

відчуження комунального майна та продаж комунального майна спільної власності, при цьому серед форми використання комунального майна не згадується концесія, використання якої також може сприяти забезпеченню ефективного використання об'єктів комунального майна із збереженням їх у власності територіальної громади.

5. Потребує певної конкретизації пропонований дисертантом підхід щодо виокремлення напрямів оптимізації системи використання комунального майна, наведених на с.228-231, зокрема щодо наведення критеріїв і параметрів такої оптимізації.

Разом з цим, наведені міркування не впливають на загальний позитивний висновок щодо виконаної роботи та не применшують наукової цінності рецензованого дослідження.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Дрогобецького Івана Івановича «Технології управління комунальною власністю в умовах реформування місцевого самоврядування» виконана на високому теоретичному рівні, матеріал дисертації викладено в логічній послідовності, всі висновки отримали необхідну і достатню теоретичну аргументацію та є методологічно обґрунтованими. За своїм змістом і загальною спрямованістю дисертація Дрогобецького І.І. є самостійною завершеною роботою, яка пройшла належну апробацію. У роботі відсутні порушення академічної доброчесності. Відповідає спеціальності 073 «Менеджмент», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016р. №261 (зі змінами і доповненнями, внесеними постановами від 03 квітня 2019 р. № 283 та 19 травня 2023 р. №502), Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40, та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету

Міністрів України від 12 січня 2022р. № 44 (зі змінами і доповненнями, внесеними постановами від 21 березня 2022р. № 341 та 19 травня 2023 р. №502).

Автор дисертації Дрогобецький Іван Іванович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри менеджменту,

публічного управління та персоналу

Західноукраїнського національного

університету МОН України

Інна ЧИКАЛО

[Handwritten signature]

Інна ЧИКАЛО

Анна СЕЧУН

[Handwritten signature]